

**Memorandwm Esboniadol ar gyfer Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir
(Diwygio Paragraff 7 o Atodlen 17 i Ddeddf y Coronafeirws 2020) (Cymru)
2020**

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Lywodraeth Cymru ac fe'i gosodir gerbron Senedd Cymru ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Ysgolion a Gynhelir (Diwygio Paragraff 7 o Atodlen 17 i Ddeddf y Coronafeirws 2020) (Cymru) 2020.

Kirsty Williams
Y Gweinidog Addysg, un o Weinidogion Cymru
25 Mehefin 2020

RHAN 1

1. Disgrifiad

Mae'r rheoliadau hyn yn diwygio paragraff 7(5) o Atodlen 17 i Ddeddf y Coronafeirws 2020 ("Deddf 2020") gan ychwanegu Rheoliadau 3 a 4 o Reoliadau Newid Amserau Sesiynau Ysgolion (Cymru) 2009 at y rhestr o ddeddfiadau y gall Gweinidogion Cymru eu datgymhwyso am gyfnod penodedig drwy hysbysiad.

Mae Rheoliadau 3 a 4 o Reoliadau Newid Amserau Sesiynau Ysgolion (Cymru) 2009 yn amlinellu'r weithdrefn i'w dilyn gan awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a reolir neu ysgol arbennig gymunedol, neu ysgol feithrin a gynhelir er mwyn newid amser sesiwn ysgol.

Mae'r rheoliadau hyn hefyd yn diwygio'r tabl ym mharagraff 7(6) o Atodlen 17 i Ddeddf 2020 gan ychwanegu'r gallu i addasu rhai adrannau o'r Cod Trefniadaeth Ysgolion.¹

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

Gwneir y Rheoliadau hyn yn unol â'r weithdrefn a amlinellir ym mharagraff 8 o Atodlen 17 i Ddeddf 2020.

Fel yr amlinellir ym mharagraff 8 o Atodlen 17, gwneir y Rheoliadau heb osod drafft gerbron y Senedd a heb gymeradwyaeth y Senedd. Mae Gweinidogion Cymru o'r farn, oherwydd bod hwn yn fater brys, fod angen gwneud y Rheoliadau heb osod drafft a chael cymeradwyaeth.

Mae'r Rheoliadau hyn yn cael eu gwneud o dan y weithdrefn gadarnhaol.

Caiff y Rheoliadau eu gosod gerbron y Senedd cyn gynted ag sy'n rhesymol ymarferol ar ôl eu gwneud. Ni fydd y Rheoliadau yn weithredol ar ôl cyfnod o 40 diwrnod (heb gynnwys cyfnod toriad), gan ddechrau y diwrnod y gwneir yr offeryn, oni bai bod y Rheoliadau, yn ystod y cyfnod hwnnw, yn cael eu cymeradwyo gan y Senedd.

3. Y cefndir deddfwriaethol

Mae paragraff 8 o Atodlen 17 i Ddeddf 2020 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i ychwanegu darpariaethau sy'n ymwneud â phlant, addysg neu hyfforddiant at y rhestr o ddeddfiadau ym mharagraff 7(5) a'r tabl ym mharagraff 7(6) o Ddeddf 2020 y gellir eu datgymhwyso neu eu haddasu gan Weinidogion Cymru am gyfnod penodedig drwy hysbysiad.

[Rheoliadau Newid Amserau Sesiynau Ysgolion \(Cymru\) 2009 \('Rheoliadau 2009'\)](#)

¹ Mae Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi Cod Trefniadaeth Ysgolion.

Mae Adran 32C o Ddeddf Addysg 2002 yn nodi mai'r corff llywodraethu sy'n gyfrifol am bennu amserau sesiwnau ysgolion. Fodd bynnag, lle mae awdurdod lleol yn ystyried bod angen newid amser sesiwn ysgol a gynhelir, neu y byddai newid amser sesiwn yn fwy cyfleus, er mwyn hyrwyddo'r defnydd o ddulliau teithio cynaliadwy neu er mwyn gwneud trefniadau teithio yn fwy effeithlon neu effeithiol, gall bennu amser dechrau sesiwn gyntaf yr ysgol ac amser diwedd yr ail sesiwn (neu os mai un sesiwn yn unig sydd yna, ei dechrau a'i diwedd).

Mae Rheoliadau 2009 a wnaed o dan Adran 32C(5) o Ddeddf Addysg 2002 yn amlinellu'r weithdrefn y mae'n rhaid i awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a reolir, ysgol arbennig gymunedol neu ysgol feithrin a gynhelir ei dilyn er mwyn newid amser sesiwn ysgol.

Mae Rheoliad 3 o Reoliadau 2009 yn amlinellu'r gweithdrefnau i'w dilyn gan yr awdurdod lleol wrth gynnig newid amser sesiwn ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a reolir, ysgol arbennig gymunedol, ysgol feithrin a gynhelir, ysgol sefydledig, ysgol wirfoddol a gynorthwyir neu ysgol arbennig sefydledig. Mae'r gweithdrefnau hyn yn cynnwys ymgynghori â'r corff llywodraethu, y pennaeth ac aelodau staff eraill yn yr ysgol, a chynnal cyfarfod â rhieni disgyblion yr ysgol. Rhaid i'r awdurdod roi tri mis o rybudd o leiaf ynghylch y newid, a dim ond ar ddechrau blwyddyn ysgol y gellir gweithredu'r newid. Dim ond os yw awdurdod lleol o'r farn ei bod yn angenrheidiol neu y byddai'n fwy cyfleus o ran—

- (a) hyrwyddo'r defnydd o ddulliau teithio cynaliadwy yn ystyr Adran 11 o [Fesur Teithio gan Ddysgwyr \(Cymru\) 2008 \(mccc 2\)](#), neu
- (b) gwneud trefniadau teithio a luniwyd, neu sydd i'w llunio, gan yr awdurdod o dan y Mesur hwnnw, yn fwy effeithiol neu effeithlon

y caiff awdurdod lleol roi hysbysiad.

Mae Rheoliad 4 o Reoliadau 2009 yn amlinellu'r gweithdrefnau i'w dilyn gan y corff llywodraethu pan fydd yn cynnig newid amser sesiwn ysgol gymunedol, ysgol wirfoddol a reolir, ysgol arbennig gymunedol neu ysgol feithrin a gynhelir. Nid yw'r rheoliad hwn yn berthnasol i ysgolion sefydledig, ysgolion gwirfoddol a gynorthwyir ac ysgolion arbennig sefydledig. Mae'r gweithdrefnau hyn yn cynnwys ymgynghori â'r awdurdod lleol a staff yr ysgol, a chynnal cyfarfod â rhieni disgyblion yr ysgol cyn gwneud newid. Os yw'r newid yn ymwneud ag amser dechrau sesiwn ysgol yn y bore neu ddiwedd sesiwn ysgol yn y prynhawn, rhaid i'r corff llywodraethu roi tri mis o rybudd o leiaf ynghylch y newid, a dim ond ar ddechrau blwyddyn ysgol y gellir gweithredu'r newid. Fel arall, rhaid iddo roi chwe wythnos o rybudd o leiaf, a dim ond ar ddechrau tymor ysgol y gellir gweithredu'r newid.

Y Cod Trefniadaeth Ysgolion

Caiff y Cod Trefniadaeth Ysgolion ei lunio o dan adrannau 38 a 39 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013. Mae'n gosod gofynion y mae'n rhaid i gyrff perthnasol (Gweinidogion Cymru, awdurdodau lleol, cyrff llywodraethu a hyrwyddwyr eraill) weithredu yn unol â nhw.

Mae Adran 48 o Ddeddf 2013 yn ei gwneud yn ofynnol ymgynghori ynghylch cynigion cyn eu cyhoeddi. Mae paragraff 3.4 o'r Cod yn nodi bod yn rhaid cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori ar un o ddiwrnodau ysgol yr ysgol neu'r ysgolion y mae'r cynnig yn ymwneud â hi/nhw, a bod yn rhaid rhoi o leiaf 42 diwrnod i'r ymgynghoreion ymateb i'r ddogfen, ac 20 ohonynt yn ddiwrnodau ysgol. Ystyrir bod unrhyw ddiwrnod pan fydd yna sesiwn ysgol yn yr ysgol yn ddiwrnod ysgol². Gall sesiwn ysgol fod yn sesiwn fore neu'n sesiwn brynhawn, felly mae unrhyw ddiwrnod pan fydd yr ysgol yn cyfarfod am y diwrnod cyfan neu ran o'r diwrnod yn ddiwrnod ysgol.

Mae paragraff 3.5 o'r Cod yn nodi bod yn rhaid i gynigwyr wneud trefniadau addas i ymgynghori â disgyblion unrhyw ysgol yr effeithir arni. Rhaid i hyn gynnwys ymgynghoriad â chynghorau'r ysgolion dan sylw o leiaf. Rhaid i gyrff llywodraethu helpu i hwyluso'r elfen hon o'r broses ymgynghori. O ystyried y cyfyngiadau presennol ar gynulladau o fwy na 2 o bobl a'r mesurau cadw pellter cymdeithasol, mae'n bosibl na fydd modd i gynghorau ysgolion gyfarfod.

Os, ar ôl ystyried yr adroddiad ymgynghori, bydd y cynigydd yn penderfynu bwrw ymlaen â'r cynnig, rhaid iddo gyhoeddi hysbysiad statudol a threfnu cyfnod 28 diwrnod pan all unrhyw un wrthwynebu. Mae paragraff 4.1 o'r Cod yn nodi bod yn rhaid cyhoeddi'r hysbysiad statudol ar ddiwrnod ysgol, a bod yn rhaid i'r cyfnod gwrthwynebu gynnwys 15 diwrnod ysgol (yn ogystal â'r diwrnod cyhoeddi).

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Ar 3 Mehefin, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg y byddai ysgolion yn cynyddu eu gweithgarwch o 29 Mehefin, fel bod pob dysgwyr yn cael cyfle i 'ailgydio, dal i fyny a pharatoi ar gyfer yr haf a mis Medi'.

Newid amserau sesiynau ysgolion

Mae llawer o ysgolion yn debygol o weithredu trefniadau lle bydd grwpiau dysgwyr yn dechrau ac yn gorffen ar adegau gwahanol, ac yn cael eu hamserau cinio hefyd ar adegau gwahanol, er mwyn sicrhau y cedwir pellter cymdeithasol.

Bydd datgymhwyso'r weithdrefn yn rheoliadau 3 a 4 o Reoliadau 2009 yn caniatáu i ysgolion ymateb yn gyflym a mynd ati i strwythuro eu diwrnod er mwyn bodloni anghenion eu disgyblion yn y ffordd orau a helpu o ran cadw pellter cymdeithasol. Bydd cael gwared â'r gofyniad i newidiadau ddod i rym ar ddechrau tymor ysgol neu flwyddyn ysgol yn galluogi ysgolion ac awdurdodau lleol i weithredu'n gyflym i roi'r newidiadau dros dro hyn ar waith mewn pryd ar

² Adran 579 o Ddeddf Addysg 1996

gyfer y cyfnod newydd i ysgolion ar 29 Mehefin.

Mae'r rheoliadau hefyd yn cynnwys darpariaethau trosiannol sy'n ymwneud â newid amserau sesiynau ysgolion. Mae'r rhain yn sicrhau bod unrhyw newid i amserau sesiynau a weithredir tra bydd hysbysiad yn weithredol yn dod i ben pan na fydd yr hysbysiad yn weithredol mwyach. Mae'r darpariaethau trosiannol hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i'r corff llywodraethu ailsefydlu'r amserau a oedd i'w gweithredu cyn i'r hysbysiad ddod yn weithredol. Mae hyn yn sicrhau nad yw unrhyw newidiadau i amserau sesiynau, a wneir heb gydymffurfio â'r weithdrefn yn rheoliadau 3 a 4 o Reoliadau 2009, yn cael eu gwneud yn barhaol.

Y Cod Trefniadaeth Ysgolion

Mae'r rheoliadau yn ychwanegu deddfiadau i'r tabl addasu yn Atodlen 17 fel bod nodyn a gyhoeddir yn gallu diwygio dros dro baragraffau 3.4 o'r Cod (dogfen ymgynghori) a 4.1 (y cyfnod gwrthwynebu) fel bod y cyfeiriadau at "diwrnod ysgol" yn cynnwys diwrnodau pan fyddai sesiwn ysgol wedi'i chynnal pe na bai cyfyngiad ar ddisgyblion rhag dod i'r ysgol mewn cysylltiad â'r coronafeirws.

Mae'r rheoliadau hefyd yn darparu ar gyfer addasiad sy'n golygu bod hysbysiad yn gallu diwygio dros dro baragraff 3.5 (ymgynghori â phlant a phobl ifanc). Dylid ystyried bod unrhyw ddyletswydd sydd ar berson yn sgil paragraff 3.5 wedi'i chyflawni os yw'r person wedi cymryd camau rhesymol i gyflawni'r ddyletswydd.

Mae gweddill gofynion y Cod yn dal i fod yn berthnasol. Er enghraifft, bydd yn dal i fod yn ofynnol i'r rheini sy'n cyflwyno cynigion gyhoeddi dogfen ymgynghori ar ffurf copi caled ac ar ffurf electronig ar eu gwefan, a darparu copïau caled yn ôl y gofyn. Byddai'n dal i fod yn ofynnol iddynt roi gwybod i'r 'ymgyngoreion statudol', drwy lythyr neu e-bost, fod y ddogfen ymgynghori ar gael, ac y gellir gofyn am gopi caled o'r ddogfen os dymunir.

5. Ymgynghori

Ni chynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn, yng ngoleuni'r sefyllfa na welwyd ei thebyg yn sgil pandemig y coronafeirws, a'r amserlenni heriol ar gyfer eu llunio.

Fodd bynnag, ymgysylltwyd yn rheolaidd â'r prif gyrff cynrychiadol megis Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru a chynrychiolwyr awdurdodau lleol wrth lunio'r cynigion polisi o amgylch y gofynion deddfwriaethol sy'n mynd i gael eu haddasu neu eu datgymhwyso. Mae'r trafodaethau hyn wedi helpu i lywio'r darpariaethau sydd wedi'u cynnwys yn y rheoliadau hyn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

Ni chynhaliwyd asesiad effaith rheoleiddiol mewn perthynas â'r Rheoliadau hyn gan nad oes unrhyw gostau na manteision cysylltiedig. Dim ond ychwanegu meysydd at y rhestr o ddeddfiadau ym mharagraff 7(5) a pharagraff 7(6) y gall Gweinidogion Cymru wneud hysbysiadau mewn perthynas â nhw i ddatgymhwyso neu addasu gofynion statudol y mae'r rheoliadau hyn.

Caiff manylion effaith unrhyw hysbysiadau a wneir eu nodi mewn asesiad effaith integredig. Fodd bynnag, ni fydd unrhyw gostau na manteision i'r sector preifat na'r sector gwirfoddol, nac i elusennau. O ran ysgolion, nid yw'n debygol y gwelir unrhyw fanteision na chostau net.